

УДК 347.7

DOI <https://doi.org/10.51989/NUL.2026.1.13>

ПРОБЛЕМИ РЕФОРМУВАННЯ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ПРО КОРИСНІ МОДЕЛІ

Якубівський Ігор Євгенович,

orcid.org/0000-0001-5322-249X

доктор юридичних наук, професор,
головний науковий співробітник відділу приватноправових досліджень
Інституту правотворчості та науково-правових експертиз
Національної академії наук України,
професор кафедри цивільного права та процесу
Львівського національного університету імені Івана Франка

Булат Євгенія Анатоліївна,

orcid.org/0000-0002-1143-909X

доктор юридичних наук, старший дослідник,
провідний науковий співробітник відділу приватноправових досліджень
Інституту правотворчості та науково-правових експертиз
Національної академії наук України

У статті проаналізовано проблеми та перспективи удосконалення законодавства України у сфері правової охорони корисних моделей. Звернута увага на те, що корисні моделі користуються правовою охороною далеко не у всіх країнах світу, у тому числі в межах Європейського Союзу. У цьому аспекті обґрунтовано доцільність збереження корисної моделі як одного із об'єктів права інтелектуальної власності у національному законодавстві України. Проаналізовано законодавчі підходи щодо визначення сутності корисної моделі в різних правових системах, насамперед – у країнах-членах Європейського Союзу та виокремлено два основних підходи: розуміння корисної моделі як форми охорони винаходу і як окремого об'єкта права інтелектуальної власності. Висловлено позицію щодо недоцільності зміни закріпленого чинним законодавством України підходу, відповідно до якого корисна модель визначається в якості одного з об'єктів права інтелектуальної власності поряд із винаходом. Проаналізовано різні підходи на рівні національного законодавства країн-членів Європейського Союзу у питанні визначення кола об'єктів, які можуть отримати правову охорону як корисні моделі. У цьому питанні доцільним є обмеження кола об'єктів корисної моделі виключно пристроями. Проаналізовано досвід країн-членів Європейського Союзу щодо закріплення умов надання правової охорони корисній моделі. У цьому питанні підтримано висловлену в літературі точку зору про доцільність запровадження для корисної моделі критерію винахідницького рівня. При цьому при визначенні даного критерію щодо корисної моделі потрібно взяти до уваги суть корисної моделі як технічного рішення, яке за своїм рівнем є нижчим за винахід.

Ключові слова: право інтелектуальної власності, корисна модель, винахід, технічне рішення, патент, пристрій, речовина, процес (спосіб), умови патентоздатності, винахідницький рівень.

Yakubivskiy Ihor, Bulat Yevheniia. Problems of reforming Ukrainian legislation on utility models

The article analyzes the problems and prospects for improving the legislation of Ukraine in the field of legal protection of utility models. Attention is drawn to the fact that utility models are not protected in all countries of the world, including within the European Union. In this regard, the feasibility of preserving the utility model as one of the objects of intellectual property law in the national legislation of Ukraine is substantiated. Legislative approaches to defining the essence of a utility model in different legal systems are analyzed, primarily in the member states of the European Union, and two main approaches are identified: understanding a utility model as a form of protection of an invention and as a separate object of intellectual property

rights. The position is expressed on the inexpediency of changing the approach enshrined in the current legislation of Ukraine, according to which a utility model is defined as one of the objects of intellectual property rights along with an invention. Different approaches at the level of national legislation of the member states of the European Union in determining the range of objects that can receive legal protection as utility models are analyzed. In this issue, it is advisable to limit the scope of objects of a utility model exclusively to devices. The experience of the European Union member states in establishing the conditions for granting legal protection to a utility model is analyzed. In this issue, the point of view expressed in the literature on the expediency of implementation an inventive step criterion for a utility model is supported. At the same time, when determining this criterion for a utility model, it is necessary to take into account the nature of a utility model as a technical solution, which is lower in level than an invention.

Key words: *intellectual property rights, utility model, invention, technical solution, patent, device, substance, process (method), conditions of patentability, inventive step.*

Традиційно правовою формою охорони технічних рішень в усьому світі упродовж останніх століть є патент на винахід. Станом на сьогодні на рівні міжнародних актів та національного законодавства більшості країн напрацьовано більш-менш усталені підходи щодо визначення кола об'єктів винаходу, умов надання правової охорони, процедури набуття прав, строків їх чинності та інших важливих питань. Водночас, отримання патенту на винахід зазвичай пов'язане із необхідністю досягнення належного винахідницького рівня заявленого технічного рішення та досить тривалою в часі і доволі витратною процедурою патентування, що передбачає у тому числі проведення кваліфікаційної експертизи (експертизи по суті) поданої заявки.

Як альтернатива патентуванню винаходу, стосовно корисної моделі (*utility model*) основна ідея полягає у забезпеченні правової охорони технічних рішень, які за своїм рівнем є нижчими за винаходи, за простішою і менш витратною, у порівнянні з винаходами, процедурою набуття прав і коротшими строками їх чинності. У зв'язку з цим у відношенні корисних моделей часто вживають такі терміни, як «малий патент» (*petty patent*), «малий винахід» (*minor invention*), «субпатентна охорона» (*sub-patent protection*), «патент другого рівня» (*second-tier patent*) тощо. В деяких країнах законодавство безпосередньо не закріплює такого терміну, як «корисна модель», проте передбачає можливість отримання на винахід короткострокового патенту (*short-term patent*) чи іншого подібного документа (сертифіката корисності тощо) за більш простою, у порів-

нянні зі звичайним патентом процедурою, що за своєю суттю є своєрідним відповідником корисних моделей. Загалом, якщо розглядати поняття «корисна модель» не з позиції національного законодавства України, де воно позначає один із об'єктів права інтелектуальної власності поряд із винаходом, а в глобальному аспекті, то на даний час воно трактується у більш широкому сенсі як форма захисту інновацій «нижча» за патенти («*a form of innovation protection «below» that of patents*») [1, с. 1].

Традиційно піонером щодо запровадження правової охорони корисних моделей на рівні національного законодавства вважається Німеччина, де відповідні норми з'явилися у 1891 році. У першій половині ХХ сторіччя правова охорона корисних моделей була запроваджена в таких країнах, як Японія, Польща, Іспанія, Італія, Португалія. У 1968 році відповідні норми були закріплені у законодавстві Франції. Більшість країн Європи, в яких здійснюється правова охорона цього об'єкта, запровадили її в 90-х роках (Австрія, Болгарія, Данія, Естонія, Угорщина, Фінляндія, Чехія тощо). Окремі країни протягом досить тривалого часу захищали винаходи за режимом так званих «патентів на інновації» (Австралія) чи «короткострокових патентів» (Бельгія, Нідерланди), але з часом відмовилися від цього і сьогодні такої системи в цих країнах немає. Інші країни, такі як США, Канада, Великобританія, Швеція, Люксембург, взагалі ніколи не мали режиму охорони корисних моделей.

За даними Всесвітньої організації інтелектуальної власності, станом на сьо-

годні правова охорона корисних моделей існує більш, ніж у 110 країнах світу [2], тобто у більшій половині країн-членів цієї міжнародної організації. В розрізі Європейського Союзу у 19 із 27 країн-членів законодавство передбачає правову охорону корисних моделей або ж їх аналоги на кшталт короткострокових патентів.

Особливістю корисної моделі, у порівнянні із винаходами, промисловими зразками, торговельними марками та багатьма іншими об'єктами інтелектуальної власності, є відсутність міжнародно-правової уніфікації. Станом на сьогодні в рамках ВОІВ не прийнято жодного спеціального міжнародного акта щодо правової охорони корисних моделей. Згадка про цей об'єкт серед об'єктів охорони промислової власності з'явилися у Вашингтонському акті Паризької конвенції про охорону промислової власності 1911 року [3] і зберігається у діючій редакції конвенції. Відповідно, до корисних моделей застосовується низка положень Паризької конвенції (щодо національного режиму, права на пріоритет попередньої заявки, маркування та ін.). Проте наявність в Паризькій конвенції окремих норм про корисні моделі не зобов'язує усі країни-учасниці забезпечувати правову охорону таких об'єктів на їх території. Відтак, зазначені вище положення Паризької конвенції діють лише стосовно тих країн, які у своєму національному законодавстві передбачають правову охорону корисних моделей.

В укладеній в рамках СОТ Угоді про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (TRIPS) 1994 року [4] норми про корисну модель відсутні.

В рамках Європейського Союзу були спроби гармонізувати національне законодавство країн-членів щодо охорони корисних моделей. Також обговорювалося питання запровадження корисної моделі Спільноти. Ще у 1995 році Єврокомісія підготувала Зелену книгу щодо охорони корисних моделей [5]. У 1997 році було представлено пропозицію відповідної Директиви [6]. Проте цей документ так і не був прийнятий, хоча низка країн Європейського Союзу врахували закладені у проєкті цієї Директиви підходи при підготовці актів національного зако-

нодавства про корисні моделі. Як зазначає Ю. М. Капіца, негативне сприйняття проєкту в основному було пов'язано з побоюваннями, що введення гармонізованої охорони посилить увагу до патентування корисних моделей і створить конкуренцію між патентуванням корисних моделей і патентуванням винаходів [7, с. 255–256].

В Угоді про асоціацію [8] теж немає положень щодо правової охорони корисних моделей. Цей об'єкт згадується лише один раз – у примітці до ст. 230 щодо віднесення прав на корисну модель до сфери дії положень Угоди щодо захисту прав інтелектуальної власності.

Загалом, станом на сьогодні в Європейському Союзі питання щодо правової охорони корисних моделей залишається відкритим. Дискутується сама доцільність вироблення єдиного підходу щодо корисних моделей та його подальше закріплення у відповідній директиві чи регламенті. Водночас, дослідники стверджують, що наразі найкращим варіантом бачиться «добровільна гармонізація» (*opt-in harmonisation*) національних систем охорони корисних моделей, яка дозволяє уникнути прийняття ЄС рішення щодо загального існування законів про корисні моделі [9, с. 372].

В тих країнах, де існує правова охорона корисних моделей, багато важливих питань стосовно цього об'єкта вирішуються по-різному. Причому відмінності проявляються, насамперед, у концептуальних підходах до розуміння сутності корисної моделі – чи є вона об'єктом права інтелектуальної власності, чи формою охорони винаходу.

Розуміння корисної моделі саме як форми охорони винаходів трапляється в законодавстві низки країн-членів Європейського Союзу, таких як Австрія, Німеччина, Іспанія, Естонія, Румунія, Хорватія. Близький підхід має місце у Франції, де законодавство передбачає можливість охорони винаходів за допомогою патентів (фр. – *brevets*) або «сертифікатів корисності» (фр. – *certificats d'utilité*).

На противагу цьому, є ряд країн-членів Європейського Союзу, законодавство яких закріплює правову охорону корисних моделей саме як об'єктів права інте-

лектуальної власності поряд із винаходами (Болгарія, Данія, Італія, Польща, Угорщина).

Трапляються й інші підходи у вирішенні цього питання. Так, у законодавстві таких країн, як Чехія та Словаччина, корисна модель розглядається як форма охорони технічних рішень. Тобто об'єктом правової охорони у випадку корисної моделі визнається саме технічне рішення, а не винахід.

У законодавстві Ірландії немає як такого поняття «корисна модель», проте передбачено можливість охорони винаходів як звичайними патентами, так і короткостроковими патентами (англ. – *short-term patents*). Фактично така ж позиція була прийнята у 2001 р. в законодавстві Словенії, яка відмовилася від категорії «корисна модель», взамін чого запровадивши можливість отримання патентів зі скороченим строком дії.

В Україні корисні моделі отримали правову охорону як об'єкти права інтелектуальної власності із прийняттям і введенням в дію Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» 1993 року [10]. Цікаво відзначити, що після внесення до цього закону змін у 2000 році в Україні було передбачено паралельне існування деклараційних патентів на корисну модель (видавалися за результатами лише формальної експертизи) та деклараційних патентів на винахід строком дії 6 років (видавалися за результатами формальної експертизи та експертизи на локальну новизну). Далі норми про корисну модель були закріплені у чинному Цивільному кодексі України 2003 року [11], із прийняттям якого Україна по суті відмовилася від деклараційних патентів на винахід, залишивши корисну модель в якості окремого об'єкта права інтелектуальної власності.

Тобто Україна належить до тих держав, законодавство яких передбачає правову охорону корисних моделей саме в якості об'єктів права інтелектуальної власності. У зв'язку з цим постає питання про доцільність збереження такого підходу у національному законодавстві, що набуває значної актуальності у зв'язку із реформуванням законодавства України у цій сфері. Йдеться,

насамперед, про процес рекодифікації цивільного законодавства України, який, звісно ж, передбачає у тому числі оновлення Книги 4 «Право інтелектуальної власності». З іншого боку, зараз триває робота над підготовкою нового профільного закону щодо правової охорони винаходів і корисних моделей, проєкт якого оприлюднено на вебсайті Українського національного офісу інтелектуальної власності та інновацій [12]. Вже сама назва проєкту цього Закону – «Про патенти і корисні моделі» – та його зміст вказують на те, що корисну модель у ньому пропонується розглядати не як об'єкт права інтелектуальної власності, а як форму охорони винаходу. Це істотно відрізняється від розуміння корисної моделі у чинному Цивільному кодексі України та Законі України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі», згідно з якими корисна модель є об'єктом права інтелектуальної власності.

Пропоновані проєктом зазначеного закону зміни навряд чи можна пояснити потребами євроінтеграції. Як було зазначено вище, на рівні національного законодавства країн-членів Європейського Союзу досі не вироблено уніфікованого підходу у питанні правової охорони корисних моделей. Попри те, що існує значна кількість країн, законодавство яких розглядає корисну модель в якості форми охорони винаходів, є також низка країн, де корисна модель є об'єктом права інтелектуальної власності, поряд із винаходом. В Угоді про асоціацію, немає жодних норм, які би покладали на Україну зобов'язання щодо зміни підходів її національного законодавства до визначення сутності корисної моделі. Після підписання Угоди про асоціацію на рівні Європейського Союзу не було прийнято жодного регламенту чи директиви щодо правової охорони корисних моделей. Тому на даний час немає достатніх підстав для кардинальної зміни закріпленого чинним законодавством України підходу, згідно з яким корисна модель розглядається в якості об'єкта права інтелектуальної власності. Зважаючи на це, в проєкті оновленої Книги 4 Цивільного кодексу України [13] пропонується й надалі розуміння корисної моделі як окремого виду

об'єктів права інтелектуальної власності. Вважаємо, що такий же підхід варто закріпити і в новому профільному законі про винаходи і корисні моделі.

Ще одне важливе питання стосується об'єктів корисної моделі. Як відомо, національне законодавство України у цьому питанні у різні періоди демонструвало неоднакові підходи. Так, первісна редакція Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» 1993 р. визначала об'єктом корисної моделі конструктивне виконання пристрою. У 2003 р. позиція законодавства змінилася: спочатку у Цивільному кодексі України, а згодом у вищезгаданому профільному законі було передбачено для корисної моделі той самий перелік видів об'єктів, що й для винаходів. Зараз можна констатувати, що зазначені зміни в цілому мали негативний вплив на національну патентну систему. На практиці такий законодавчий підхід став підґрунтям для одержання недоброчесними заявниками так званих «тролінгових патентів» на корисні моделі в Україні.

Повернення до позиції, відповідно до якої об'єктом корисної моделі може виступати лише пристрій, передбачалося у проєкті Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо реформи патентного законодавства)» 2019 р. Однак у прийнятому у 2020 р. Законі України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реформи патентного законодавства» ця позиція, на жаль, реалізована лише частково – об'єктом корисної моделі визначено пристрій або процес у будь-якій сфері технології. Тобто в результаті зазначених змін із кола об'єктів корисної моделі вилучено лише речовини, штами мікроорганізмів, культури клітин рослин і тварин. У цьому відношенні залишення процесу (способу) серед об'єктів корисної моделі виглядає дещо алогічно і непослідовно.

У проєкті Закону «Про патенти та корисні моделі» передбачено, що об'єктом винаходу, що охороняються як корисна модель, може бути продукт, в тому числі пристрій, речовина, штам мікроорганізму, культура клітин рослини і тварини тощо, або процес (спосіб),

окрім винаходів у сфері біотехнологій (біотехнологічних винаходів) та речовин, що є індивідуальною фармацевтичною сполукою [12].

Тобто пропонованим проєктом профільного закону, по суті, передбачається повернення до позиції щодо урівняння об'єктів винаходу і об'єктів корисної моделі (за винятком біотехнологічних винаходів та індивідуальних фармацевтичних сполук).

В українській правовій літературі питання щодо кола об'єктів корисної моделі вирішується по-різному. Так, Л. І. Работягова підтримувала законодавчу позицію щодо ототожнення переліку об'єктів корисної моделі із об'єктами винаходу [14, с. 27–28]. У свою чергу, Т. В. Романюк хоч і вважає ототожнення кола об'єктів корисної моделі і винаходу «прогресивним підходом», проте, водночас, пропонує розглянути можливість звуження переліку об'єктів винаходів, на які може бути надано правову охорону в якості корисної моделі, виключивши з переліку таких об'єктів хімічні та фармацевтичні способи, харчові продукти, біологічний матеріал, а також способи хірургічного, терапевтичного й діагностичного лікування людини та тварини [15, с. 260]. На доцільності залишення речовини серед об'єктів корисної моделі наголошував І. І. Хоменко [16, с. 231]. На думку С. А. Петренка, необхідним є визначення на законодавчому рівні, що корисною моделлю може бути лише конструктивне виконання пристрою [17, с. 56]. На помилковість рішення з розширення об'єкта корисної моделі звертає увагу Ю. М. Капіца [18, с. 30, 38].

Щодо вирішення цього питання у національному законодавстві країн-членів Європейського Союзу, то єдиного підходу тут немає. Варто відзначити, що в більшості таких країн до кола об'єктів корисної моделі (або об'єктів, на які може бути видано короткостроковий патент) не відносяться процеси (способи) (Болгарія, Данія, Іспанія, Італія, Німеччина, Польща, Румунія, Словенія, Угорщина, Хорватія, Чехія та ін.). В ряді країн з кола об'єктів корисної моделі виключені лише окремі способи (процеси) (способи діа-

гностики та лікування людей – Австрія, Естонія, Словаччина; способи вирощування сільськогосподарських рослин та тварин – Австрія; процеси виробництва хімічних речовин та фармацевтичних засобів – Словаччина). Також законодавство більшості країн Європейського Союзу виключає з числа об'єктів правової охорони корисної моделі біотехнологічні винаходи. В багатьох країнах не можуть охоронятися як корисні моделі хімічні речовини та фармацевтичні засоби (Болгарія, Іспанія, Румунія, Хорватія та ін.).

На наш погляд, враховуючи тенденції правового регулювання корисних моделей в країнах-членах Європейського Союзу та те, з чого, власне, розпочиналася правова охорона корисних моделей в Україні, доцільним є повернення до законодавчого підходу, згідно з яким об'єктами корисної моделі можуть бути лише пристрої.

Ще одне питання, яке потребує вирішення, стосується умов надання правової охорони корисній моделі. Як вже було зазначено вище, однією із відмінностей корисної моделі від винаходу, є менш жорсткі вимоги до технічного рівня. В національному законодавстві України, починаючи від запровадження правової охорони корисних моделей і донині, це виражається у тому, що на відміну від винаходу, для корисної моделі не вимагається така умова патентоздатності, як винахідницький рівень (ч. 1 ст. 460 Цивільного кодексу України; ч. 2 ст. 7 Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі»).

На рівні доктрини переважною більшістю вітчизняних дослідників висловлена критична оцінка існуючого в законодавстві України підходу до визначення умов патентоздатності корисної моделі та пропонується запровадження для цього об'єкта, крім новизни та промислової придатності, такої умови патентоздатності, як винахідницький рівень (винахідницький крок, незначний винахідницький рівень тощо) [14, с. 31; 18, с. 33, 38; 19, с. 50].

В цілому, таку позицію варто підтримати. Адже існуючий зараз у законодавстві України підхід робить можливим отримання патенту на корисну модель на очевидні не те що для фахівця, а часто –

для будь-якої пересічної особи, технічні рішення. Причому, якщо останні відповідають критеріям новизни та промислової придатності, визнати недійсним такий патент на корисну модель з підстави невідповідності корисної моделі умовам патентоздатності, неможливо. У цьому відношенні складається у певній мірі парадоксальна ситуація, яка полягає в тому, що патент на винахід і патент на корисну модель надають правоволодільцеві однаковий обсяг прав, проте визнати недійсним патент на корисну модель, по суті, складніше, ніж патент на винахід.

До того ж, аналіз законодавства країн-членів Європейського Союзу засвідчує, що у більшості тих, де існує правова охорона корисних моделей чи видача короткострокових патентів на винаходи, до умов надання правової охорони поряд із новизною і промисловою придатністю віднесено винахідницький крок чи іншу подібну умову (Австрія, Болгарія, Естонія, Іспанія, Німеччина, Угорщина, Франція, Чехія та ін.).

Але в даному випадку постає непросте питання про зміст критерію винахідницького рівня (винахідницького кроку тощо) для корисної моделі.

Наприклад, у проєкті Директиви, про який ішлося вище, критерій винахідницького кроку (*inventive step*) розкривався так: у заявці на корисну модель заявник чітко та переконливо вказує, що порівняно з рівнем техніки він демонструє або (а) особливу ефективність з точки зору, наприклад, легкості застосування або використання; або (б) практичну або промислову перевагу [6].

У проєкті Закону України «Про патенти і корисні моделі» пропонується запровадження критерію винахідницького рівня для корисної моделі, зміст якого визначається так: корисна модель має винахідницький рівень, якщо для фахівця вона не є очевидною, тобто не впливає з рівня техніки, відповідно до статті 10 цього Закону. Корисна модель не видається, якщо винахід явно не має винахідницького рівня (ч. 3 ст. 59) [12].

Підтримуючи, в цілому, пропозицію запровадження для корисної моделі такої умови надання правової охорони, як винахідницький рівень, потрібно зауважити,

що все-таки природа корисної моделі як «малого винаходу», за логікою речей, мала би передбачати м'якші вимоги щодо змісту цього критерію для корисної моделі, у порівнянні із винаходом.

Висновки. Попри те, що корисна модель користується правовою охороною не у всіх країнах світу, доцільним є збереження корисної моделі як одного із об'єктів права інтелектуальної власності у національному законодавстві України. У питанні щодо кола об'єктів

корисної моделі доцільним бачиться обмеження їх виключно пристроями. Щодо умов надання правової охорони корисній моделі варто запровадити для цього об'єкта критерій винахідницького рівня. При цьому визначення критерію винахідницького рівня для корисної моделі повинно відрізнятися від того, яке передбачено для винаходу, з огляду на суть корисної моделі як технічного рішення, яке за своїм рівнем є нижчим за винахід.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Contreras J. L., Husovec M., Rimmer M. Utility Models and Other Forms of Sub-patent Protection. *Sub-patent Innovation Rights: Utility Models, Petty Patents and Innovation Patents Around the World* / ed. by J. L. Contreras. Oxford University Press, 2025. 450 p.
2. WIPO: Utility Model Countries. URL: https://www.wipo.int/en/web/patents/topics/utility_models
3. Convention de Paris pour la protection de la propriété industrielle. Acte de Washington (1911). URL: <https://www.wipo.int/wipolex/en/text/287796>
4. Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності від 15 квітня 1994 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/981_018#Text
5. Green Paper – The Protection of Utility Models in the Single Market. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:51995DC0370>
6. Proposal for a European Parliament and Council Directive approximating the legal arrangements for the protection of inventions by utility model. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN-SL/TXT/?from=EN&uri=CELEX:51997PC0691&print=true>
7. Капіца Ю. М. Право інтелектуальної власності Європейського Союзу: формування, інститути, напрями розвитку. Київ: Академперіодика, 2017. 664 с.
8. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text
9. Stierle M. Utility Models and the European Union: A Fresh Look at the Need for Harmonisation. *Sub-patent Innovation Rights: Utility Models, Petty Patents and Innovation Patents Around the World* / ed. by J. L. Contreras. Oxford University Press, 2025. 450 p.
10. Про охорону прав на винаходи і корисні моделі: Закон України від 15 грудня 1993 року № 3687-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3687-12#Text>
11. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
12. Пропозиції щодо імплементації окремих положень *acquis* ЄС у сфері патентів і корисних моделей. URL: <https://nipo.gov.ua/wp-content/uploads/2025/09/web-propos-ACQUIS-EU-patenty-KM.pdf>
13. Цивільний кодекс України (Кодекс права приватного): проєкт № 14394-1 від 06 лютого 2026 року URL: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/69589>
14. Работягова Л. Патент на корисну модель: забезпечення балансу прав. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2006. № 5. С. 26–34.
15. Романюк Т. В. Суть та зміст поняття «корисна модель» в Україні та світі. *Часопис Київського університету права*. 2013. Вип. 4. С. 258–261.
16. Хоменко І. І. Правове регулювання винаходів, корисних моделей в Україні та ЄС. *Інформація і право*. 2024. № 3(50). С. 225–235. [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.3\(50\).311753](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.3(50).311753)
17. Петренко С. А. Реальності правової охорони корисної моделі в Україні. *Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності*. 2010. Т. 1. С. 53–57.

18. Капіца Ю. М. Охорона прав на корисні моделі: тенденції у Європейському Союзі та виклики для України. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2020. № 3. С. 27–40. <https://doi.org/10.33731/32020.216554>

19. Дмитренко В. Недобросовісна конкуренція при набутті та здійсненні права на корисну модель. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2025. № 3. С. 43–52. <https://doi.org/10.33731/32025.338636>

Дата першого надходження статті до видання: 18.02.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 13.03.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 08.05.2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)